

Box 3-vermogen als spaarvarkentje voor de staat

Als gevolg van de vergrijzing begint de verhouding actieven—inactieven in de samenleving scheef te lopen. Hierdoor ontstaat een tekort in de begroting, steeds meer ouderen doen immers een beroep op zorg. Dit gat moet worden gedicht en dat moet ergens vandaan komen. Met de vermogensinkomensbijtelling wil de overheid de oplopende AWBZ-kosten dempen. Dat baart grote zorgen.

Door: drs. Mariëtte Bos CB en mr. Kees Tuip FB

Per 1 januari 2013 telt bij de berekening van de eigen bijdrage van de AWBZ voor zorg met én zonder verblijf voortaan 8% van de grondslag van sparen en beleggen mee. Dit is van invloed op de hoogte van het persoonsgebonden budget (PGB) waarmee de budgethouder zelf zijn zorg inkoopt, en de eigen bijdrage voor het verblijf in instellingen.

Verhoogde eigen bijdrage

Bij de bepaling van de hoogte van de grondslag sparen en beleggen wordt geen rekening gehouden met de herkomst van het vermogen. Hierop bestaan echter uitzonderingen, de zogenoemde hardheidsclausulegevallen. Een voorbeeld daarvan is vermogen dat een vergoeding vormde voor immateriële schade (smartengeld). Dit geldt voor zorg zonder verblijf. Bij het CAK (Centraal Administratie Kantoor) kan een verzoek worden ingediend voor toepassing van de hardheidsclausule.¹

'Voor de eigen bijdrage AWBZ telt voortaan 8% van de grondslag sparen en beleggen mee'

De overheid stelt dat het merendeel van de belastingplichtigen geen vermogen heeft in box 3 dat boven het (gezamenlijke) heffingsvrije vermogen uitkomt. Dat lijkt mooi, maar er is ook vermogen dat op termijn box 3-vermogen kan worden. Denk aan het eigen huis dat volledig is afgelost. Een goede zaak, dat volledig aflossen. En ook goed voor de uitgaven in de

gezondheidszorg, is de gedachte van de overheid. Het gevolg dat de box 1-woning op termijn box 3-vermogen kan worden. Ouderen die al op 1 januari 2011 een vermogen in de vorm van spaartegoeden of andere vermogensbestanddelen hadden, krijgen per 1 januari 2013 al meteen te maken met een verhoogde eigen bijdrage. Dit geldt ook voor kinderen die 18 jaar zijn geworden in het jaar vóór de peildatum. Zij hebben op 1 januari 2013 hun eigen vermogen in box 3 en niet meer bijgeteld vermogen in box 3 bij de ouders. De peildatum is voor hen 1 januari 2013 en niet twee jaar eerder.

Zijdelings effect is ook dat personen die geen vermogen hadden op 1 januari 2011 en op 1 januari 2013 wel vermogen hadden in box 3, door bijvoorbeeld een erfenis, gewoon zorgtoeslag krijgen doorbetaald in 2013, terwijl er wellicht geen recht meer op is. De cliënt zal dan zelf actie moeten ondernemen. Hoe dat moet, is een beetje ondoorzichtig. De zorgtoeslag stopzetten op grond van vermogen gaat niet via de website Toeslagen.nl van de Belastingdienst. Een adres waarnaar het verzoek tot stopzetten van de zorgtoeslag kan worden verzonden, is niet bekend. Alleen bij de huurtoeslag wordt een adres genoemd waar men schriftelijk een verzoek kan indienen om de toeslag stop te zetten bij een te hoog box 3-vermogen.²

De overheid heeft wel geprobeerd het effect te berekenen van deze 8% over de grondslag van sparen en beleggen bij degenen die onder deze heffing vallen. Hierbij is zij uitgegaan van een rendement van 2%. Bij dit rendement blijft na drie jaar circa 80% van het vermogen boven de inkomensgrenzen uit box 3 intact. Na tien jaar zou nog circa 50% van het vermogen boven de inkomensgrenzen uit box 3 intact zijn.³ Hierbij vergeet de overheid gemakshalve dat zij streeft naar een inflatie van 2% (thans 3%⁴), waardoor het door haar genoemde rendement nu bedraagt (of zelfs negatief is).

Theorie en praktijk

De overheid heeft een theoretische kijk op box 3 en gaat uit van, per definitie, makkelijk toegankelijke tegoeden waarop ook een mooi rendement van minimaal 2% wordt gegeven. Op de site van het CAK staat beschreven wat onder box 3-vermogen valt. Hier worden ook de minder flexibele producten genoemd, zoals een tweede woning (bijvoorbeeld een vakantiewoning) of een overige onroerende zaak (een verhuurde woning) en producten die wellicht niet handig zijn om het specifieke 'peilmoment' te gelde te maken, zoals aandelen en obligaties. Toch telt dit allemaal mee. Het gevolg kan zijn dat het daadwerkelijke inkomen dat op de bank komt, niet toereikend is om de eigen bijdrage te bekostigen. Destijds zijn er Kamervragen gesteld over de maatregelen die op korte termijn worden getroffen om te voorkomen dat mensen in financiële problemen komen door de introductie van de vermogensinkomensbijtelling. In antwoord hierop is gesteld dat het gaat om geld dat vastzit in een deposito en dat relevant is dat wordt uitgegaan van vermogen in jaar T-2 (het huidige jaar minus 2, het peilmoment). In het geval een cliënt de eigen bijdrage (nog) niet kan voldoen doordat zijn vermogen langjarig vastzit (hij heeft dit bijvoorbeeld in peiljaar 2011 voor vijf jaar vastgezet), kan met het CAK een specifieke betalingsregeling worden afgesproken. Het gaat dan om maatwerkoplossingen.⁵ De vraag is wat voor maatwerkoplossingen dit zijn: rentedragende leningen of wordt de kinderen verzocht om bij te springen? Een terugkeer naar de 'mooie' tijden van vroeger?

Peildatum eigen woning

De eigen woning blijft voorlopig in box 1. De politiek heeft aangegeven dat met een ruime periode rekening wordt gehouden. In theorie zou het tot misschien vijf jaar kunnen duren voordat de woning in box 3 valt en gaat meetellen voor de eigen bijdrage. In het geval dat een alleenstaande op 15 januari 2013 naar een verzorgingshuis gaat, is de eerste peildatum voor de eigen bijdrage 1 januari 2011. Op dat moment nog niet relevant voor de eigen woning, deze is dan nog geen box 3-vermogen. Stel, de woning staat leeg, dan geldt de tweejaarstermijn van de tijdelijke verhuur en gaat in 2015 de eigen woning over naar box 3⁶ (let wel: dit is een crisismaatregel die altijd kan worden ingetrokken). De eerstvolgende peildatum voor box 3-vermogen in de inkomstenbelasting is 1 januari 2016. Omdat de peildatum voor de AWBZ twee jaar af ligt van de peildatum inkomstenbelasting box 3, is de eerstvolgende relevante peildatum voor de AWBZ 1 januari 2018. Dit is dan inderdaad vijf jaar na dato waarin de hogere eigen bijdrage wordt bepaald. Echter, de vermogensbijtelling begint in feite natuurlijk op peildatum 1 januari 2016. Die datum is dan ook relevant voor het verschuiven van vermogen naar bijvoorbeeld kinderen.

Vermogensverschuiving

Als de eigen woning wordt verkocht aan de kinderen, terwijl

Mariëtte Bos

de ouders er nog in wonen, dan is de verkoopwaarde de waarde in bewoonde staat. Afhankelijk van de te betalen huur kan de leegwaarderatio worden bepaald en hiermee de fiscale waarde in bewoonde staat, dit is een percentage van de WOZ-waarde. Dit scheelt op wat er uiteindelijk aan overdrachtsbelasting moet worden betaald en wat er schuldig gebleven wordt door de kinderen. De kinderen hebben vaak niet het geld om de woning daadwerkelijk te kopen. In dat geval dient er een huurovereenkomst te worden opgesteld met 6% huur (artikel 10 SW) over de verkoopprijs. De ouders betalen de huur aan de kinderen, de kinderen betalen 6% rente over de schuld, de gelden worden daadwerkelijk overgemaakt via de bank en zo wordt een kasrondje gecreëerd. De schuld aan de kinderen wordt ieder jaar verminderd door een schenking die onder de schenkingsvrijstelling valt. De betaling van de huur en de rente loopt in jaar twee niet synchroon, maar dit kan worden opgelost door de schenkingsvrijstelling van de kinderen aan de ouders. De eigen woning verhuist als een vordering op de kinderen naar box 3, waardoor deze gedeeltelijk onder de box 3-vrijstelling en de ouderentoeslag valt. Bij de kinderen valt de woning in box 3. De schuld die ertegenover staat, wordt jaarlijks verminderd met de schenkingsvrijstelling.

In 2013 is de schenkingsvrijstelling voor kinderen € 5.141 per kind per jaar (beide ouders samen) en bedraagt de éénmalige schenkingsvrijstelling voor kinderen € 24.676. De leeftijd van het kind is opgetrokken van 35 jaar naar 40 jaar, waarbij het kind ouder mag zijn dan 40 jaar zolang de partner maar jonger is dan 40 jaar. Dit mag verhoogd worden naar € 51.407 als het ►►

Kees Tuip

gaat om studiekosten of de aankoop van een eigen woning. Bij de eigen woning mag het ook gaan om verbouwen of verbetering.

Via een box 2-constructie is het ook mogelijk om spaargelden in een bv in te brengen. Dit is een wat complexere constructie, met terugbetalingen van agio e.d., die ook substantieel meer kosten met zich meebrengt. Dit kostenaspect speelt ook bij het onderbrengen van vermogen in een APV.

Zelfredzaamheid

Afgezien van al deze veranderingen in de AWBZ is het vooralsnog een raadsel hoe ouderen in de toekomst hun zorg moeten aanvragen, bijhouden en beheren. Met name het goed beheren van de voorschotten van het persoonsgebonden budget (PGB) is misschien wel een forse zorg, al is deze niet medisch. Als de ingekochte zorg niet kan worden verantwoord, kan het voorschot worden teruggevorderd. Dit kan oplopen tot duizenden euro's. Betrek hierbij de verandering van het PGB in het buitenland. Vanaf 1 januari 2013 is de 13-weeken-regeling voor het buitenland van kracht.⁷ Als u klanten in uw portefeuille heeft die jaarlijks een half jaar in Spanje verblijven en een PGB hebben, dan betekent dit een kwartaal terugbetalen omdat het PGB maximaal 13 weken mag worden doorbetaald in het buitenland. Vanaf 2014 wil de overheid de PGB-fraude terugdringen door een instantie op te richten die het geld be-

heert en uitkeert. De gerechtigde tot het PGB krijgt dan een 'trekkingsrecht'⁸. Grote vraag hierbij is hoe de overheid de inrichting hiervan ziet en waar de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid voor een juiste besteding van het budget liggen.

Conclusie

Op 1 januari jl. zijn veel veranderingen doorgevoerd om het weglekken van overheidsgeld in de AWBZ te dempen. Deze veranderingen kunnen leiden tot een hogere bijdrage voor de AWBZ-zorg. Eventueel zijn maatregelen te treffen door het vermogen via schenkingen of andere vormen van overdracht door te sluisen naar de kinderen. Drastische ondoordachte maatregelen zijn echter niet aan te raden aangezien de politiek zeer grillig is. Een goede evaluatie van de persoonlijke situatie is daarbij van groot belang. Dit geldt ook zeker voor PGB's, omdat hier veel geld in omgaat en in de nabije toekomst nog veel meer. Een goed beheerder is dan ook het halve werk. ■

'Het is een raadsel hoe ouderen in de toekomst hun zorg moeten aanvragen en beheren'

Amolé Tax Compliance & Business Administration is een onderneming van de fiscalisten en bedrijfskundigen drs. Mariëtte Bos CB en mr. Kees Tuip, specialisten in (inter)nationale aangiften VPB en IB.

¹⁾ http://www.hetcak.nl/portalserver/stream/cak-klanten/2-zorg-thuis/2-12-downloads/Formulier_hardheidsclausule.pdf

²⁾ Dit was eind april 2013 via de inlogsite van de Belastingdienst Toeslagen. Het kan zijn dat dit ondertussen aangepast is.

³⁾ Kamerbrief over vermogensinkomensbijtelling eigen bijdragen AWBZ en WMO, datum 1 oktober 2012, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

⁴⁾ Januari 2013, CBS.

⁵⁾ Beantwoording Kamervragen van de heer Krol naar aanleiding van de vermogensinkomensbijtelling eigen bijdragen AWBZ en WMO, datum 13 februari 2013, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Antwoord op vraag twee, waarin uitleg wordt gegeven op betalingsverplichtingen inzake de bijdrage AWBZ of WMO indien een cliënt een niet verkocht huis heeft of vermogen dat vastzit in een deposito.

⁶⁾ Zie voetnoot 5.

⁷⁾ Beantwoording Kamervragen van de heer Voortman naar aanleiding van het gebruik van het persoonsgebonden budget in het buitenland, datum 25 februari 2013, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

⁸⁾ Kamerbrief: Aanpak fraude PGB 2013/2014 artikel 6.2, 2 december 2012.